

EKİN GÜVESİ

Syringopais (=Scythris) temperatella Led.

(Lepidoptera: Scythridae)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Ekin güvesi [*Syringopais (=Scythris) temperatella* Led] erkek kelebeğinin ön kanatları altın sarısı renkte pullarla kaplanmış olup, arka kanatları kirli gri, kenarları boz renkte ve bol tüylüdür. Dinlenme halinde üstten bakıldığında arka kanatların uçları kırlangıçkuyruğu gibi “Λ” şeklindedir. Kanat açıklığı 14-18 mm kadardır. Dişi kelebek erkek kelebeğe göre daha küçük ve hareketi daha yavaştır. Üst kanatların son kısmında belirgin bir şekilde bulunan kahve-rengimsi siyah bant, dişinin en belli başlı özelliği olup, kanat açıklığı 10-14 mm’dir. Çok hareketli olan kelekler bitkiler arasında uçuşmaları ile kendilerini belli ederler.

Yumurtadan çıkan larva 1 mm kadar boyda, parlak sarımsı-kırmızımtırak renktedir. Yaprak içinde beslenerek gelişmesini tamamlayan larvanın rengi kahverengimsi, baş kapsülü parlak siyah renktedir. Olgun larvanın boyu 8-11 mm’dir.

İklim şartlarına bağlı olarak hububat tarlalarında genellikle mayıs ayı içerisinde Ekin güvesi keleklerinin uçuştığı görülür. Çiftleşme bir iki gün içinde olur. Dişiler yumurtalarını topraktaki çatlaklara kümeler halinde ve ortalama 120 adet bırakır.

İki hafta içinde yumurtalardan çıkan larvalar 15-20 cm toprak derinliğine inerek yazı geçirmek üzere diyapoza girerler. Sonbaharda ilk yağmurlardan sonra toprakta aktif hale gelen larvalar henüz 2-3 yapraklı olan genç hububata geçerek yaprağın iki epidermisi arasında beslenmeye başlarlar. Şubat ayı sonlarından itibaren fark edilmeye başlayan larvalar, yaklaşık olarak 2 ay kadar bir bitki üzerinde veya bitkiden bitkiye geçerek beslenmelerine devam ederler.

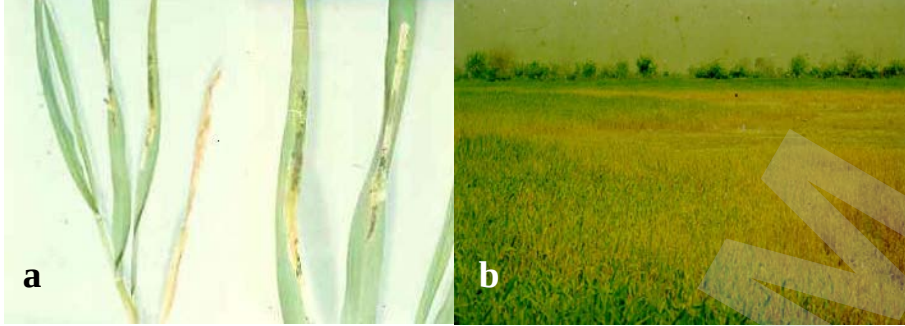
Pupa olgunluğuna varan larva kendisini toprağa atarak toprak parçacıklarının altında veya 5-10 cm toprak derinliğinde çıkardıkları ipeğimsi bir madde ile kokon örerek pupa olur. Bu devre, sıcaklık ve toprak nemine bağlı olarak 10-15 gün devam eder. İlk kelekler nisan sonu-mayıs başlarında ortaya çıkar. Böylelikle yılda bir döl vermiş olurlar.

Kasım-aralık yağışlarının fazla miktarda olduğu yıllarda, larva yoğunluğunun yüksek olduğu, bu dönemde yağışların yeterli olmaması halinde ise, daha sonraki dönemlerde yeterli yağış olsa bile yoğunluğun düşük düzeyde kaldığı saptanmıştır.

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Zararı larvalar yapar. Larvalar, hububat yapraklarının iki epidermisi arasındaki yeşil dokuyu yiyerek fotosentezi engeller ve yaprağın uç kısımlarından itibaren kurumasına sebep olurlar (Şekil 33a). Geniş çapta zarara uğramış bir tarlada genel

bir renk açılması olur ve uzaktan samyeli vurmuş hissini uyandırır (**Şekil 33b**). Sonbahar aylarının yağışlı, buna karşılık ilkbahar aylarının kurak geçtiği yıllarda bulaşmanın yüksek olduğu (%40'tan yukarı) tarlalarda önemli derecede verim azalmasına ve hatta bazı hallerde ancak tohumluğun geri alınabildiği ölçüde zarara sebep oldukları saptanmıştır.

Şekil 33. Ekin güvesinin buğday yaprağındaki zarar şekli (a) ve zarar görmüş buğday tarlasının genel görünümü (b).

Ege, Akdeniz, Orta ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde yaygın olarak bulunmaktadır.

3. KONUKÇULARI

Ekin güvesinin esas konukçusu buğday, arpa ve yulaftır. Bunların yanı sıra yabani Buğdaygiller, tarla sarmaşığı, ayrik otu, hardal, çayır, tekesakalı gibi otlar konukçuları arasındadır.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Ege Bölgesinde, larva parazitoiti olarak *Pnigalio pectinicornis* L. (Hym.: Eulophidae) saptanmış ise de, bunun etkin bir durumda olduğu görülmemiştir. Bunun yanı sıra, bitkiden bitkiye geçmek üzere kendini toprağa atan larvaların, karınca, örümcek ve kuşlar tarafından toplandığı gözlenmiştir. Ayrıca erginler de örümcekler ve kuşlar tarafından yenilmektedir.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel Önlemler

- ⚡ Hasattan hemen sonra yapılacak derin sürme (1-2 kez 15-20 cm derinliğinde), diyapoza girmiş yeni larvaların büyük bir kısmının ölmesine ve popülasyonun azalmasına yardım etmektedir.
- ⚡ Ekin güvesi ile bulaşık sahalara en az iki yıl hububat ekilmemeli, hububatın yerine susam, Baklagil, pamuk, darı ve karpuz gibi çapa bitkileri münavebeye girmelidir.

ﷺ Sulanan tarlalarda zarar azalmaktadır. Bu nedenle kurak geçen yıllarda hububatın sulanması olumlu sonuçlar vermektedir.

5.2. Kimyasal Mücadele

5.2.1. İlaçlama zamanı

Bulaşma oranı %20'den yukarı olan tarlalar mücadele programına alınır.

Ekin güvesi ile kimyasal mücadelede en uygun devre, hububat yaprakları içinde beslenmekte olan larva boylarının 2-6 mm olduğu zamandır. Bazı bölgelerde kimyasal mücadeleye mart ayından itibaren başlamak mümkün ise de, bu durum bitkinin fenolojisi ve zararlıının biyolojisi ile yakından ilgilidir. Özellikle yüksek ve dağlık yerlerde hububatın geç gelişmesi, mücadele zamanını mayıs ortalarına kadar kaydırabilir. Çeşitli nedenlerle ilaçlı mücadele gecikmiş ise larva boyları 7-10 mm olduğunda geç devre ilaçlamalarına yer verilmelidir.

5.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan “Bitki Koruma Ürünleri” kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünlerinden biri ile ilaçlama yapılır.

5.2.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik tarla pülverizatörü, sırt pülverizatörleri (mekanik, otomatik, motorlu) ve sırt atomizörleri kullanılır.

5.2.4. İlaçlama tekniği

İlaçlama öncesi kalibrasyon yapılır. Bitkinin her tarafı ilaçla kaplanacak şekilde ilaçlama yapılır. İlaçlamadan sonra 24 saat içinde yağmur yağarsa ilaçlama tekrar edilmelidir.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

İlaçlama öncesi ve ilaçlamadan 7 gün sonra 25 yapraktaki canlı larvalar sayılarak karşılaştırılır.